

POPAHĀJ BÓH

ČAS OPIS EVANGELSKICH SERBOŮ

10. číslo

Budyšin, oktober 1971

Lětnik 21

Hrono na winowc

„Štož wě dobre činić a nječini, tón ma hrěch!“ Jak. 4, 17

Hdyž njedzeli kemši džemy, so svojich hrěchow a zlóscow spowědamy, kotrež smy skućili — kaž w spowědnej modlitwje rěka — „w myslach, w slowach a w skutkach.“ Poprawom hišće něšto pobrachuje. My dyrbjeli hišće přidać: „... a z tym, štož njejsmy činili, štož smy wostajili, štož smy zanjechali.“ Mi so zda, zo runje tak mjenowani „dobri křescenjo“ bóle z tym hrěša, štož nječinja, hač z tym, štož skuća. Woni so prócuja, zo njebychu zle, nahlě slowo prajili; ale někotre dobre slowo, z kotrymž móhli blišemu pomhać abo jeho zwjeselić, wosta njewuprajene. Z tym budžemy winowaci runje tak kaž tam, hdžež druhi trjeba našu pomoc, našu podpěru, a my wěmy tež, zo mamy tu jedyn nadawk, ale ničo so njestawa. „Štož wě dobre činić a nječini, tón ma hrěch!“

My wěmy, zo běštaj, w znatym přirunanju wo smilnym Samaritskim, měšnik a lewita, kotraž nimo džěštaj a so njestaraštaj wo woheho zranjeného na dróze, runje tajkaj hrěšnikaj kaž rubježnicy, kiž wostajichu jeho napot mrtweho ležo. Tohodla hišće raz „Štož wě dobre činić a nječini, tón ma hrěch!“ Haj, tón ma hrěch, kotryž móže runje tak jeho wobčežować a potlčoćować kaž to, štož je zleho skućil. Ja móžu sebi derje předstajeć, zo njejtaj měšnik a lewita, hdyž měještaj swědomje — a to tola w jeju powolanju njemóže hinak być! —, znutřkownje w duši a we wutrobje napohlad čerpjaceho sobubratra na puć mjez Jerusalemom a mjez Jerichom wotbyloj. To jeju najskerje hač do sona přescěhaše.

Derje, zo tež za tón hrěch wodacě zhonimy, hdyž je nam toho wopravdže žel a so jeho jara kajemy. Ale napominanje je a wostanje to za nas na kóždy pad, zo bychmy to dobre, štož nam před woćomaj steji, tež wopravdže činili.

Jako na uniwersiće křescansku etiku slyšachmy, praješe naš profesor: „Zmysl wšěje moralki je, dobre w žiwjenju, štož wěmy a znajemy, zwopravdžeć, realizować.“ A tomu je tež tak! A tón, kiž je sam jenož dobre činil, wšo dobre, štož wón wjedžeše, nam při tym pomha, Jězus Chrystu!

Tych, kotřiž z kóždym derje měnja
po Jězusowej přikazni
a chudym radži dobre činja
na čěle a tež na duši,
tych žohnuj, Wótče, přez Syna
dla swojej hnady bohatstwa!

La.

Gerhard Wirth

Wšelke Bože služby

Naš „camping“ (městno, hdžež móžeš swój stan sej natwaric) běše blisko małego městačka Achtopola, kotrež ma na 900 wobydlerjow a je njedaloko turkowskich mjezow. Dokelž chcych njedzeli kemši hić, woprašach so:

„Hdy su w Achtopolu kemše?“

„Jow jutře žana Boža služba njebudže. Tu su jenož jara porědko kemše — kóžde pječ abo šěsć njedzel. Z hor druhdy měšnik jow dele přiuđže. Hdyž chceće na Božu službu, tak dyrbiće do Mičurina.“

Mičurin je město z někak 2500 wobydlerjemi. Na 12 km mějach jeć. Tuž stawach njedzeli z časom a běch zahe dosć w Mičurinjě, ale tež tam njeběchu žane kemše. Mičurinski měšnik měješe Božu službu w 15 km zdaleny Primorsku. Tak mějach 27 km daloki puć kemši. To pak ničo njewadžeše. Před 10 lětami běch w tutym samsnym Primorsku hižom raz na liturgiji pobył. Tak so wjese-

lach, znowa móc w tutej wjesnej cyrkwi Božu službu nazhonić.

Rozděl porno tehdom bě wulki. Wopyt bě wo wjele bohatši. W lěće 1961 běchu tam skoro jenož stari ludžo a lětsa cyle nawopak zwjetša mlodži. To wšak drje zwisuje z nowymi hotelemi, kotrež su so mjez tym při brjoze natwarile. Młodostni turisća wužiwa ja swoje prózdniny, zo bychu raz kemši došli. Někotři z nich wšak so w Božim domje cuzy čujachu, ale wšitcy běchu chutni a nutrni při liturgiji — kupowachu swěčki, zapalowachu je, modlachu so stejo abo klečo, poslušachu kedžbliwje na liturgiske spěwanje mjez duchownym a kantorom a dwěmaj spěwarjomaj. Tajka Boža služba traje dvě a poł hodžiny. Mi tutón čas njeje dołho trał. Cyle na kóncu měješe duchowny krotke předowanje. Za njo wosadni njemějachu wjele zajima. Ja jo njejsym rozumił.

Wosadni přinjesechu swój pjenjež-

ny wopor z tym, zo kupowachu swěčki a zo kładzachu swoje pjenjezy do kolektneje šklíčki. Wšelcy pak běchu tež dary přinjesli: płat, črije, trěnja, koše a tak dale.

Wosebje wjele tajkich darow widzachmy w Bačkowskim klóštrje. Nimo Rilskeho klóštra je drje tutón najznaćiši w Bolharskej (Bulgarijen). Tam bě nimoměry wjele ludu. Kaž so mi zdaše, njeběchu to jenož wćipni turisća, ale wjele bóle bolharscy putnikowarjo, kotřiž tajki wopyt w Bačkowskim klóštrje njewobhlada ja jenož jako rjane pućowanje, ale tež jako pobožny skutk.

W cyrkwi Bačkowskeho klóštra staj poslednjeje patriarchaj bolharskeje Prawosławneje cyrkwe pochowanaj. W nutrnosci pozastach při rowje patriarcha Kyrila, kotryž bě hakle lětsa w měrcu zemřel. Wón bě wučeny čłowjek a měješe w ekumenje, ale tež před swětom dobre mjeno.

W cyrkwi Bačkowskeho klóštra bě čile žiwjenje. Wězo bě tam wjele wćipnych turistow, kotřiž so bojachu, zo móhli něšto zajimaweho skomdžic. Mnozy pak běchu přišli, zo bychu so pomodlili, swoju wopornu swěčku zaswěćili a swój dar k Božej česći wotedali.

Podobnje běch to lětsa tež w Leningradže a w Kijewje nazhonił. Wono so njehodži prajic, zo su tam Bože domy přepjelnjene z pobožnymi kemšerjemi. Te wulke cyrkwe wosrjedz města drje, hdyž su tam wosebite Bože služby. Hdžež pak sym ja pobył, bě mało ludu a zwjetša jenož stari čłowjekajo. Nětk wšak bě to wšědny džen a w njepríjomnych časach, hdyž pola nas docyła ničo přišo! njeby.

W Kijewje pak sym na bibliskej hodžiny pola baptistow pobył. Baptisća su ewangelscy křescenjo, kotřiž njekřćija džěci, ale dorosćenych. Jednora žurla, do kotrejež móžeše takle na 400 ludži, bě přepjelnjena. K tomu so nam wobžarujo praješe: „Škoda, zo džensa přiuđžeće. Štwórtk je naša hodžina přeco slabšo wopytana. Wutoru abo sobotu abo docyła njedzeli, haj, to je tu wjele ludži. Naša žurla potom dawno nje-dosaha, ale wosadni steja w přitwaru a wonka před woknami.“

Mój pak běchmoj překwapjenaj, hdyž widzachmoj, zo bě tam tak wjele ludži zhromadženych, starych a mlodych.

„Ach, džensa spěwa jenož chór našich mlodostnych.“ A namaj so jich spěwanje runje lubješe.

Wukładowanje Božeho slowa bě poměrnje krotke. Wosada spěwaše a tež chór, a wosebje wažne bě zhromadne modljenje. Hdyž bě předár

Camping při Čornym morju

namoľwił: „Modľmy so!“, započa so nadobo powšitkowne bórbotanje. Jedna žena pak so wótre a jasne modleše — a jara doľho. Prédar ju přetorhny:

„Modľce so skrótka! Nic tak doľho! Modľce so dale!“

Po modlitwje prošachu naju, zo bychmój porěčaloj. Najprjedy mje! „Jezus Chrystus wčera i sjewodnja a na wěki tón samón.“ To wšak njebě tón prawy ruski tekst, tež nic naš serbski, ale wšitcy mje hnydom zrozumichu. Jich woči so blyščachu z wjesoľosću. Ja so tam čujach jako jich wšitkich bratr, a woni mje za tajkeho rad připóznachu. Woni k mojim słowam přihłosuju nygachu a so wótre smějachu, hdyž běchu žortniwe.

Zrozumiće, zo mi tutón wječor mjez baptistami w Kijewje w rjanym dopomnjeću wostanje? Bóh Knjez chcył jim zdžeržec jich sylnu, žiwu a dobrou wěru. Tuto čisło pósčelu našim lubym bratram do Kijewa jako postrow z Lužicy.

W Bratislawje, we hłownym měsěce Słowakskeje, sym na dompuću kemši pobył. Tam je rjany nowy Boží dom. Boža služba bě poměrnje derje wopytana, byrnjež wězo dawno polna njebě. Při tym wšak dyrbymy so dopomnić, zo běše to runje čas prózdnin, hdyž su wulkoměšćenjo wonka na kraju — w horach abo při morju. Češa a Słowakojó nimaju sami žane morja. Tak jězdža pak k pólnocy k Baltiskemu morju (Ostsee) abo k pódnju k Čornemu morju.

Tuž je tež zrozumliwe, zo bě tam wosebje wjele staršich ludźi, kotřiž su za čas prózdnin doma wostali.

Prédawał bě nam po mjenje hižom znaty farar Juraj (Jurij) Holčik. Za tekst měješe přirunanje wo bohatym pokładze w roli, kak je bohaty překupc wšo předał, zo by sej rolu ze schowanej parlu móhł kupić. Prédar je na žiwe wašnje wosadže rozkladał, kak žadyn wopor přewulki za Bože kralestwo njeje. Swětno bohatstwa móžeja lochce čłowjeka zjebać, ženje pak Boží ewangelij.

Hdyž bě na kemšach bóle tajki „měščanski“ lud, tak bě so ke mni přisydnył prawje chudy muž w jara chudej drasće. Wot njeho sylnje čeh-

nješe. Što činić? Čeknyć na druhe městno?

Při tym sej pomyslich na swjateho Franciska Asiskeho. Wón by tutoho nječisteho čłowjeka hišće wokošil a by jeho „lubeho bratra“ mjenował. Wostach sedžo.

Zboka na njeho hladajo, widžach, kak wón tak z cylej dušu na přédowanje posluchaše. Hdyž prédar wo drohotnosći Božeho kralestwa rěčeše, to so jeho woči blyščeštej. Wón žiwje přihłosowaše, zo mamy zwólniwi być, wšo za tutu drohu parlu dać. Wón wšak drje njeměješe žanych bohatstwow, wot kotrychž by so čežko dźělił. Hdyž takle jeho skradžu wobkedžbowach, so hańbowach, kak běch skoro jemu chcył wučeknyć. Snano je tutón chudy čłowjek tón najwosobniši kemšer před Božimaj wočomaj byl. My wšak widźimy jenož, štož je zwonkownje widžec. Bóh pak hlada do wutroby.

Snano běchu runje tež mje wopak posudžowali. Dokaž běch cytu hodžinu do kemšow tam hižom byl, dóndžech do bliskeho parka a so tam do slónca sydnych — a hnydom wusnych. Štož je mje tam sedžo spać widžał, je sebi wěsće myslil:

„Takle to činja. Cytu nóc po korčmach čahać a wodnjo bjez hańbićiwosće před wšitkimi ludźimi na lawce drěmać!“

To pak w mojim padže woprawdže njetrječeše. Ja běch w nocy na swojej twerdej matraci hubjenje spał a běch hižom bórže po 3 hodž. stanył, ale jenož zo bych čas wužił a sej swoje noticy činił wo nazhonjenjach zańdženého dnja.

Budźmy wobhladniwi, hdyž sudžimy druhich. Lochce skřiwdžimy njewinowateho.

Pimen, patriarch Moskwy a cyleje Ruskeje

Po smjerći patriarcha Alekseja wuzwoli swjaty synod 2. 6. 1971 metropolita Krutickeho a Kolomnejskeho Pimena za noweho patriarcha Moskwy a cyleje Ruskeje.

Sergej Michajlowič Izwjekow — tak rěkaše ze swětnym mjenom — narodži so w léce 1910 njedaloko

Moskwy jako syn přistajeneho. Hižom ze 17 létami bu wón měšnik a štyri léta pozdžišo zastupi do kloštra. Jako mnich dósta mjeno Pimen. To je grjekske słowo a rěka „pastyr“. Kak daloko je Pimen móhł swoje měšniške powoľanje wukonjeć, njeje znate. Hač do léta 1935 bě wón chórowy direktor w Moskwyje. Po 2. swětowej wójnje je potom porjadu přeco wažniše zastojnstwa w cyrkwi dóstawał. Za jeho duchowny směr njech swědča někotre sady z jeho rěče, kiž je wón w léce 1970 před duchownej akademiju Moskowskej dźeržał:

Bože služby a Bože domy dyrbymy wobhladować za šulu duchowneho žiwjenja, Božeho póznaća, a při tym na to myslić, zo nimamy žadyn druhi puć, zo bychmy wěrní teologojó byli, hač jenož tón, zo mamy zjednoćenstwo z wěrnosću samej, kotraž so čłowjekej jewi po čistosći jeho wutroby a rozuma. Tule čistosć dóstawa my přez modlitwu, posćenje, spowědanje, Bože wotkazanje, smilnosć, lubosć a každy křesćanski počink, dokaž po słowje Knjeza (Jana 14, 23) přińdže Wón ke kóždemu, kiž jeho kaznje dźerži, a čini wobydlenje pola njeho, to rěka, zo jeho wutrobu za swój templ sej wuzwoli.

Bohu česći

Hižom někotre léta běchmój spřecelenej — Katka a ja — a dźělachmój w samsnym domje Budyskeje chorownje. Wulkich starosćow tehdom njemějachmój. Džensa wšak ma kóžda z naju so sobu wo swojbu starać. Zasužene pjenjezy namaj slusachu, hač na džesatk, kotryž porjadnje kóždy měsac za cyrkwínske dźěło dawachmój.

Bjez džiwa, zo mějachmój — a to nic jeno w swobodnym času — hłójku polnu pryzlow, idejow a planow. Běchmój wšak mlódej a wjesoľej, Katka so jara rad směješe, štož so džensa hdys a hdys tež hišće stawa. Što by wěrił? Druhdy tež namaj mysle njespokojnosće a pesimizma njeběchu zalutowane.

Raz popołdnju běch tak dospójnje zražena. Snano bě moje dźělo k tomu dopomhało. Njezrozumich so ani sama. Prašenja mje trapjachu: K čemu to wšo? Čehodla nježboženych ludźi zaso z wulkej prócu hromadže splatać? Čehodla tym pomhać, kotrymž so wjace pomhać njehodži? Haj, dočyła, k čemu smy žiwi?

Dokaž měješe Katka tež runje swobodnu hodžinku, so hromadže rozmoľwjachmój: Što je zmysł žiwjenja?

Prošu, moji lubi čitarjo, chcu hišće raz wuzběhnyć, zo běchmój tehdom mlódej. W powoľanju běch so derje wuwila a starosćow žanych njemějach. A tola tajka diskusija! Směšna? Namaj bě tehdom jara chutnje woško wutroby.

Njejacpcy pak Katka rjekny: „Bohu česći!“

Při tym so tak rjenje zasmja a chwataše zaso na swoju staciju.

Haj, takle to je. Wědžach wšak to sama a běch tež wo tym přeswěd-

K slěbornemu kwasej wot waju džakownych wnučkow Marty, Hanki, Leňki a wowki

Z wulkej wažnosću nětk swita
za Waju dzeń džensniši
nastupacy Waju lěta
skonjane w mandželstwi,
kiž džensa strowaj wobaj dwaj
Slěborny kwas swjećitaj.

Spomńtaj, tam hdžež Boža hnada
přewodžeše Waj' přez swět,
tam nječ Waj' duch nazad hlada
džensa přez tu ličbu lět,
što staj dotal wobaj dwaj
z Božej ruki dóstałaj.

W Drježdžanach, tym rjanym měsće,
swoje zbože pytaštaj.
Bóh pak wuzwolił je wěsće
za Waju tu serbski kraj.
Tak nětk, lubaj Łazowskaj,
čujetaj so zbožownaj.

Wjele krasnoh' zohnowanja
je Bóh Wamaj wudželał.
Wyše tajkoh' zastaranja

tež Waj' před zlym warnował,
za čož džens Waj' wutroba
Bohu džak a chwalbu da.

Nječ tež zrudne podeńdženja
wobešte wšě njejsu Waj',
wěstaj, zo je tuta zemja
njewobstajnoh' zboža kraj,
we kotrymž so přeměnja
wjeseło a zrudoba.

Jako Waj' synk lubowany
tu po krótkim žiwjenju
přez smjerec bu přeč wotwołany
k jandželam tam we njebjju,
tehdóm Waju wutroba
běše polna styskanja.

Město wobstajneho zboža
je wšak jenož we njebjju.
Bože džěci jeho móža
džělomne byc přez wěru,
kiž tu samu do smjerec
zachowaju wobstajnje.

Na Waj' džaka wołtar słuša
džensa próstwa z modlitwu,
kotruž sćele Waju duša
Bohu Knjezej swojemu,
dokelž mataj hič přez čas
nowoh' wotdželenja zas'.

Bóh chcył nad Wamaj so smilić,
z dobrym Waj' dny krónować,
zbože Wamaj sobu džělic,
kaž tež dale strowosć dać.
To su róže potřebne
tu za chód přez žiwjenje.

Luby Bóh tež zechcył dale
mandželstwo Waj' zohnować,
swojej šćedriwosće dary
Wamaj znowa připósłać,
hač byštaj za wěsty čas
swjećioj swój Žloty kwas.

Džitaj z tróštom Božoh' słowa
po Waj' dróze dotalnej,
wuzwołtaj sej dale znowa
luboh' Boha k wodžerjej,
hač Wón jónu zawoła
Waju na kwas Jehnječa.

přez Haňžu Budarku

**Najskerje tuta pěčna pěseň Haňže Budarki hišće nihdže wocišćana njeje.
Nam so wona hódna dosć zda byc, zo bychmy jej tu městna dali.
Wona nam da wobraz našeje zańdženeje serbskeje generacije.
Pobožni naši prjedownicy běchu. Swoju serbsku domiznu mějachu lubo.
Rady slyšachu w pěsnjach swojeho žiwjenja radosć a zrudobu wuspěwanu.**

Jara mudrje wšak tutón wosoł do swěta njehlada, ale wón je tak ponižne a pilne skoćatko. — Naš Knjez Jězus wosoła njezacpě, ale je so wot njeho dał před wšitkimi ludžimi do Jerusalema donjesć.

čena. Druhdy je čí trjeba, zo druhi tajke srowo w prawym wokomiku wupraji. To twoje mysle zaso na prawy puć dowjedže.

Lěta su so mjeztym minyle, ale husto spominam z džakom na słowo swojeje přečelki.

Snano móžu z tutymi rjadkami toho abo tamneho zrudneho a zadwělowaného tróštwoać, hdyž jemu rjeknu:

Budž žiwy Bohu česći!

-a T-

450. jubilej Wormskeho sejma

17. a 18. apryla 1521 steješe D. Měrcin Luther we Wormsu na sejmje (Reichstag) před kejžorom a před němskimi wjerchami a je tam na zmužite wašnje swoju nowu wučbu zamołwił. My to wšitcy wěmy. Dokelž je so to stało před 450 lětami, chcemy na to spominać, a hdyž so to njesta w jubilejskim měsacu, to nič njewadzi; wšak je oktober reformaciski měsac. We Wormsu samym so pak w jutrowniku tutoho lěta wulke swjatočnosće wotměchu, tež ekumeniske Bože služby. Tak měješe w katolskej tachantskej cyrkwi kemše ewangelski Cyrkwinski prezident Hild z Darmstadta hromadže z katolskim biskopom Wetterom ze Speyera a w ewangelskej cyrkwi Swj. Trojicy katolski biskop Volk z Mainza hromadže z lutherskim biskopom Dietzfelbigero. Dale steješe tež rozmołwa bohosłowcow wobeju wuznaćow na dnjowym porjedže.

Nas džensa wosebje na tym zajimuje, zo su Wormscy katolikojo bamža Pawoła VI. wo jasne słowo prosyli, w kotrymž so wupraja k wosobje a wučbje Měrcina Luthera po džensnišich katolskich zasadach, zo by so ekumeniske džělo spěchowało. Jich list, podpisaný wot tachanta, wot propsta a druhich Wormskich duchownych a lajkow, so tak započa:

„Swjaty wóteč!

Dokelž smy sebi toho wědomi, zo duch ekumeniskich znamjenow džensa křesćanam po dołhich zašlych časach, hdyž stejachu jedyn přečiwio druhemu abo porno sebi chodžachu,

nowe zhromadne puće do přichoda pokazuje, nječamy zabyć, zo nam hišće wjele džěla a wjele nadawkow do rukow hlada.“

To je zawod jich lista, w kotrymž potom hnydom na Lutherowe wustupowanje před Wormskim sejmom dopominaja a jeho słowo tam, zo „je njewěste a wohrožuje zbóžnosć, něšto přečiwio swědomju činić“, wopravne křesćanske rozsudženje mjenuja. Woni schwaluja próstwu bamža Pawoła VI. wo wodaće, kotruž je w lěće 1963 dla katolskeje winy na dželenju cyrkwjow wot lěta 1521 sem wuprajił, a su džakowni za tutón wuraz wopravneje křesćanskeje pokuty. Woni pak maja za třebne a nuzne, zo by bamž hišće zjawne słowo wo tehdomnišim z a t a m a n j u Luthera prajił, zo bychy so hišće wobstejace napjatosće lěpše rozrisale. Woni na to dopominaja, zo je so tola před krótkim tež woboje zatamanje grjekskeho patriarcha w Konstantinopelu přez romskeho bamža a nawopak w lěće 1054 zběhnyło. Wězo njedyrbjało tajke jenož přečelna, zdwórlíwa, zwonkowna forma byc, ale wěcywustojna komisija dyrbjała to dokladnje přihotować, zo by z toho wěšeho sprawný wuslědk wurostł. Wězo njeje móžno, kolo stawiznow wróćo wjerćeć; ale to ma stawiznam nowy směr dać. A to, štož ze stawiznow wuknjemy a štož z džensnišjeje situacije wurosće, ma so pokažac w prawej křesćanskej prawdosći a lubosći.

Nječ je bamžej a tutej komisiji date, prawe słowo namakać. My mamy tež wo to prosyć. La.

